

ISPARTA

REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Özerk Öğrenme Düzeyleri ve Okula İlişkin Tutumlarının İncelenmesi

2022

ISPARTA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü

Baki ÇETİN

Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü

Anıl KELEŞ

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölüm Başkanı

Özlem YALÇIN

Rehber Öğretmen-Psikolojik Danışman

BÖLÜM I

GİRİŞ

Literatür incelendiğinde özerk öğrenme kavramının birçok araştırmannın odağı olduğu görülmektedir. Bu nedenle özerk öğrenme ile ilgili farklı yorumlara ve tanımlara rastlamak mümkündür. Özerk öğrenme oldukça geniş kapsamlı bir kavramdır. Kısaca tanımını yapmak gerekirse bireyin bir şeyi-bilgiyi öğrenebilmesi için gerekli olan sorumluluğu alması, öğrenme gayreti içinde bulunması şeklinde ifade edilebilir. Özerklik kavramı bireylerin hem bireysel olarak hem de toplu olarak hayatları üzerinde daha fazla sorumluluk alması, özgür bir biçimde eylemde bulunabilmesini içerir. Öğrenmede özerklik durumu, bireyin öğrenmeyi kendine özgü hale getirmesidir. Öğrenme süreci her birey için farklıdır ve bu farklılıklar bireyin yaşantı seçimini ve yaşadığı olayları etkilemekte bu da özerk öğrenmenin önemini ortaya çıkarmaktadır. Özerk öğrenme çevrenin tepkileri karşısında bağımsız bir yönelimi işaret eder (Yurdakul, 2016).

Çevrenin etkisiyle ilgili diğer bir durum ise tutumlardır. Tutum, öğrenme sonucu kazandığımız, davranışlarımıza yön veren ve karar verme sürecimizi etkileyen bir durumdur. Tutum olumlu ve olumsuz olarak ikiye ayrılmaktadır. Bir nesneye yönelik olumlu bir tutumumuz varsa, o nesneye karşı olumlu davranış sergileriz. Ama bir nesneye yönelik olumsuz bir tutumumuz varsa, o nesneye olumsuz davranır ya da ondan uzak durmaya çalışırız. Tutumlarımız içinde bulunduğumuz çevrenin etkisi sonucu oluşmakta ve bundan dolayı tutumlarımız davranışlarımızın en önemli kontrolcüsü olmaktadır. Okula ilişkin tutum da bu açıdan ele alınabilir. Çünkü öğrencinin ailesinden sonra, vaktinin önemli bir bölümünü geçirdiği yer okuldur. Bu bağlamda okulun öğrenciler için ne anlama geldiği çok önemlidir. Öğrencilerin okula ilişkin tutumlarına baktığımızda farklı unsurlardan etkilendiği görülmektedir. Bu unsurlar arasında okulun bulunduğu çevre ve fiziki ortam, okul idaresinin, öğretmenlerin ve ailelerin okula karşı bakış açısı, öğrencilerin okuldaki ve sınıftaki yaşantıları bulunmaktadır. Okula karşı olumlu tepkiler geliştiren öğrenciler, okula ilişkin olumlu duygular besler, düşüncelerini daha rahat ifade eder, öğrenmeye karşı daha isteklidir, kendini okuluna ait hissederek, okul personeliyle ve arkadaşlarıyla olumlu ilişki içinde olur, ders dışı sosyal etkinliklere ve okul çalışmalarına katılır (Adıgüzel ve Karadaş, 2013; Çetinkaya, Gülaçtı ve Çiftçi, 2019).

Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında bilgiyi öğrenme sorumluluğu arttığında öğrencinin başarı, özgüven ve motivasyonunun arttığı görülmektedir. Bu bağlamda öğrenci kendi öğrenmesinin sorumluluğunu aldığı anda öğrenme daha kalıcı şekilde gerçekleşmiş olmaktadır (Madran, 2020). Öğrencinin başarılı olmasını sağlayan diğer bir durum ise okula ilişkin tutumlarıdır. Okulunu seven ve kendisini okuluna ait hisseden öğrencilerin, gerek akademik gerekse sosyal-duygusal açıdan daha başarılı olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle Isparta ili yerel hedefi olan okul başarısını artırmaya

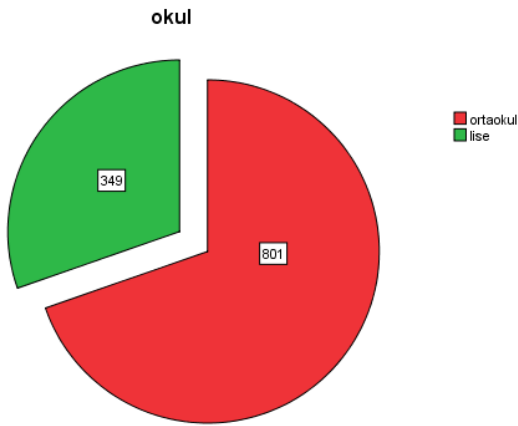
dönük, başarının bileşenlerine odaklanmak önemli görülmektedir. Özerk öğrenme ve okula ilişkin olumlu tutumların başarı üstünde belirleyici olduğu düşünüldüğünden, yapılacak araştırmada elde edilecek bulguların başarı için yol gösterici olabileceği kabul edilmektedir. Ayrıca araştırma kapsamında özerk öğrenme düzeylerini ve okula ilişkin tutumları etkilemesi beklenen öğrencilerin okul kademesi (ortaokul, lise), sınıf düzeyleri (7,8,9,10. sınıflar), cinsiyetleri, başarı durumları, algılanan ebeveyn tutumları ve teknoloji kullanım süreleri gibi çeşitli değişkenlere yer verilmiştir.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırma Modeli ve Çalışma Grubu

Betimsel nitelikli bu araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2021-2022 Eğitim Öğretim yılında Isparta ili genelinde eğitimine devam eden 1150 ortaokul ve lise öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama süreci meb.anket.gov.tr platformu üzerinden yapıldığı için örneklemin oluşturulmasında kolay ulaşılabirlik ve gönüllülük ilkeleri göz önünde bulundurulmuştur. Araştırma grubunu oluşturan katılımcılara ait bilgiler (Şekil 1-Okul Kademesi, Şekil 2-Sınıf Düzeyi, Şekil 3-Cinsiyet, Şekil 4-İl Merkezi-İlçe Dağılımları) aşağıda sunulmuştur.

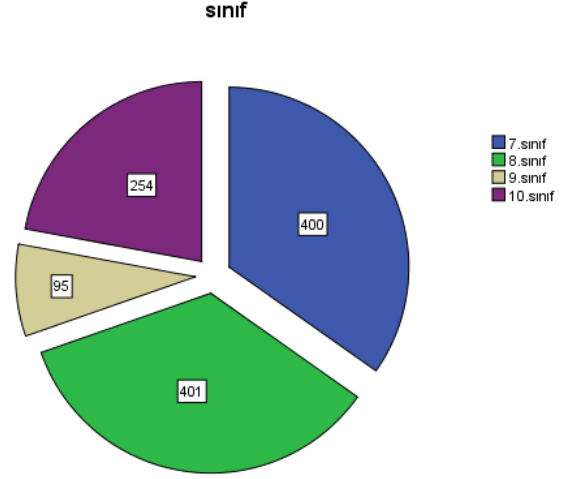

Şekil 1. Katılımcıların Okul Kademesi Dağılımları

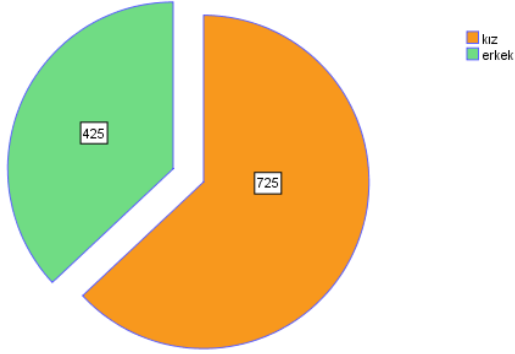
Araştırmaya katılan 1150 öğrencinin %69,7'si (801 Öğrenci) Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu kademesine, %30,3'ü (349 Öğrenci) ise Ortaöğretim Kurumlarına devam etmektedir.

Şekil 2. Katılımcıların Sınıf Düzeyi Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin 400'ü 7. Sınıf; 401'i 8. Sınıf; 95'i 9. Sınıf; 254'ü 10. Sınıfa devam etmektedir.

cinsiyet

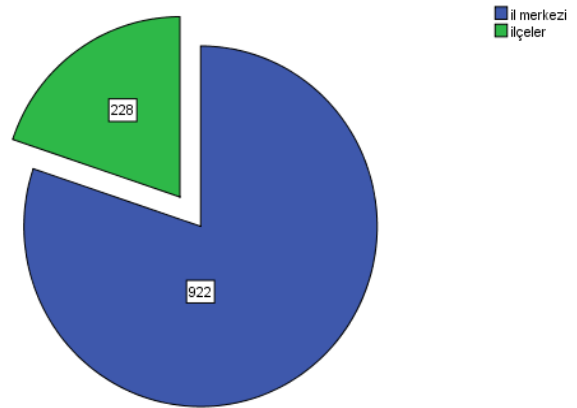
Şekil 3. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

Katılımcıların %63'ünü (725 Öğrenci) kızlar; %37'sini (425 Öğrenci) erkekler oluşturmuştur. Kız öğrencilerin araştırmaya daha yoğun katılım gösterdiği gözlenmektedir.

Şekil 4. Katılımcıların İl Merkezi-İlçe Dağılımları

Katılımcıların %80,2'si (922 Öğrenci) il merkezinden; %19,8'i (228 Öğrenci) ilçelerden araştırmaya katılmıştır. İl merkezinden sağlanan katılımın daha yüksek olduğu görülmektedir.

İl Merkezi-İlçe Dağılımı

Veri Toplama Araçları ve Veri Analizi

Verilerin toplanmasında, Arslan ve Yurdakul (2015) tarafından Türk kültürüne uyarlaması yapılan *Özerk Öğrenme Ölçeği*; Adıgüzel (2012) tarafından geliştirilen *Okula İlişkin Tutum Ölçeği* ve kurum tarafından geliştirilen *Kişisel Bilgi Formu* kullanılmıştır. Uygulama süreci meb.anket.gov.tr platformu üzerinden yürütülmüş ve bir hafta sürdürülmüştür. Verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmış olup, öncelikle özerk öğrenme ve okula ilişkin tutum puanlarına dair sonuçlar ve standart sapma değerleri ifade edilmiştir. İstatistiksel işlemlerden önce puanların normalliği kontrol edilmiş, normallik varsayımı karşılandıktan sonra parametrik teknikler olan t testi, Tek Yönlü Varyans Analizi ve Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu kullanılmıştır.

BÖLÜM III BULGULAR

Verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular sırayla paylaşılmıştır. Öncelikle özerk öğrenme ve okula ilişkin tutumlara dair ortalama puanlar, ardından özerk öğrenme ve okula ilişkin tutumun kişisel bilgi formu doğrultusunda verilen değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği ve son olarak ise özerk öğrenme ve okula ilişkin tutum arasındaki ilişki durumuna dair sonuçlar sunulmuştur.

1. Çalışma Grubunun Özerk Öğrenme ve Okula İlişkin Tutumlarına Dair Genel Sonuçlar

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin elde ettiği özerk öğrenme düzeyleri ve okula ilişkin tutumlarına dair sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Özerk Öğrenme ve Okula İlişkin Tutum Puanları

	N	Ortalama	Standart Sapma	Genel Ortalama
Özerk Öğrenme Genel Puanı	1150	43,59	9,31	12-60 arası değer alabilir.
Okula İlişkin Tutum Genel Puanı	1150	79,48	16,62	21-105 arası değer alabilir.

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırma grubunun özerk öğrenme düzeyi ortalaması 43,59 olarak tespit edilmiş olup, ölçek özelliği göz önünde bulundurulduğunda ölçekten alınabilecek maksimum puan 60 olabileceği için ortalamanın üstünde bir değere ulaştığı görülmektedir. Ancak “kararsızım”

seçeneğinin üzeri olan “36 ve üstü” baz alındığında elde edilen özerk öğrenme düzeyi ortalamasının çok yüksek bir değer almadığı düşünülmektedir. Okula ilişkin tutum düzeyi ortalamasına bakıldığında ise ortalamanın 79,48 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Okula İlişkin Tutum Ölçeği düşünüldüğünde (maksimum 105 olabilir) öğrencilerin okula dair olumlu bir bakış açısına sahip olduğu söylenebilir. Bu sonuç pandemi gibi zorlayıcı deneyimlerin yaşandığı bir süreç açısından ele alındığında okula dair pozitif bakış açısının ortaya çıkması olumlu bir durumdur.

2. Katılımcıların Okul Kademesi ile Özerk Öğrenme Düzeyleri ve Okula İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki Durumu Sonuçları

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin özerk öğrenme düzeyleri ve okula ilişkin tutumları okul kademelerine göre farklılık göstermekte midir? sorusuna ilişkin sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Okul Kademesi ile Özerk Öğrenme Düzeyleri ve Okula İlişkin Tutumların İlişkisi

	Okul Kademesi	N	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Özerk Öğrenme Düzeyi	Ortaokul	805	44,38	9,38	4,537	,000*
	Lise	345	41,74	8,89		
Okula İlişkin Tutum	Ortaokul	805	82,26	15,88	8,818	,000*
	Lise	345	72,99	16,52		

Tablo 2’de görüldüğü üzere hem özerk öğrenme düzeyi hem de okula ilişkin tutumlar okul kademesine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Gerek özerk öğrenme gerekse okula ilişkin tutumların ortaokul öğrencileri lehine anlamlı farklılık gösterdiği gözlenmektedir. Diğer bir deyişle ortaokul öğrencilerinin bağımsız çalışma alışkanlıkları da okula ilişkin pozitif yaklaşımları da lise öğrencilerine göre daha yüksektir. Okul kademesinde yaşanan yükselmeye birlikte öğrenmeyi öğrenme ve okula ilişkin olumlu bakış açısı taşıma durumlarında düşüş yaşanması, ergenlerin çeşitlenen sosyalleşme ihtiyaçları ile ilgili olabilir.

3. Katılımcıların Sınıfları ile Özerk Öğrenme Düzeyleri ve Okula İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki Durumu Sonuçları

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin özerk öğrenme düzeyleri ve okula ilişkin tutumları sınıf düzeylerine göre farklılık göstermekte midir? sorusuna ilişkin sonuçlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Düzeyi ile Özerk Öğrenme ve Okula İlişkin Tutumların İlişkisi

	Sınıf Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	p	FARK
Özerk Öğrenme Düzeyi	7. sınıf	400	45,25	8,94	,000*	7>10
	8. sınıf	401	43,58	9,62		8>10
	9. sınıf	95	42,88	8,60		
	10. sınıf	254	41,25	9,13		
	Toplam	1150	43,59	9,31		
Okula İlişkin Tutum	7. sınıf	400	84,34	14,59	,000*	7>8 8>9
	8. sınıf	401	80,19	16,85		7>9 8>10
	9. sınıf	95	73,87	16,78		7>10
	10. sınıf	254	72,77	16,42		
	Toplam	1150	79,48	16,62		

Tablo 3'te görüldüğü üzere hem özerk öğrenme düzeyi hem de okula ilişkin tutumlar sınıf seviyesine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Özerk öğrenme düzeyinde 7. ve 8. sınıflar 10. sınıflara kıyasla anlamlı olarak farklılık göstermektedir. Okula ilişkin tutumda ise 7. sınıflar 8, 9 ve 10. sınıflara; 8.sınıflar 9. ve 10. sınıflara göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Sınıf seviyesinde yaşanan ilerleme özerk öğrenme ve okula ilişkin tutumda negatif yönde belirleyici olmuş, okul kademesinde ulaşılan bulguların paralelinde sonuçlar elde edilmiştir. Sınıf seviyesi ile ilgili yaşanan bu değişim 7. sınıftan 10. sınıfa kadar ortalamaların gözlenmesiyle orantılı olarak görülebilmektedir.

4. Katılımcıların Cinsiyetleri ile Özerk Öğrenme Düzeyleri ve Okula İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki Durumu Sonuçları

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin özerk öğrenme düzeyleri ve okula ilişkin tutumları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir? sorusuna ilişkin sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyet ile Özerk Öğrenme Düzeyleri ve Okula İlişkin Tutumların İlişkisi

	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Özerk Öğrenme Düzeyi	Kız	725	44,25	9,19	3,129	,000*
	Erkek	425	42,46	9,41		
Okula İlişkin Tutum	Kız	725	80,86	16,31	3,672	,000*
	Erkek	425	77,12	16,90		

Tablo 4'te görüldüğü üzere hem özerk öğrenme düzeyi hem de okula ilişkin tutumların cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Her iki düzeyde de kızlar lehine bir farklılık oluşmuştur.

Diğer bir deyişle kızların bağımsız çalışma alışkanlıkları da okula ilişkin olumlu tutumları da erkeklere kıyasla daha gelişmiştir.

5. Katılımcıların Başarı Durumu ile Özerk Öğrenme Düzeyleri ve Okula İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki Durumu Sonuçları

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin özerk öğrenme düzeyleri ve okula ilişkin tutumları, geçen seneki yılsonu başarı puanlarına göre farklılık göstermekte midir? sorusuna ilişkin sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Başarı Durumu ile Özerk Öğrenme ve Okula İlişkin Tutumların İlişkisi

	Sınıf Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	p	FARK
Özerk Öğrenme Düzeyi	0-44	10	26,80	17,07	,000*	0-44<45-54
	45-54	38	41,28	7,92		0-44<55-69
	55-69	132	40,54	9,80		0-44<70-84
	70-84	289	42,50	9,17		0-44<85-100
	85-100	681	45,02	8,73		55-69<85-100
	Toplam	1150	43,59	9,31		70-84<85-100
Okula İlişkin Tutum	0-44	10	77,20	15,68	,006*	45-54<85-100
	45-54	38	73,71	16,21		
	55-69	132	77,39	15,26		
	70-84	289	77,91	16,19		
	85-100	681	80,90	16,95		
	Toplam	1150	79,48	16,62		

Tablo 5'te görüldüğü üzere hem özerk öğrenme düzeyleri hem de okula ilişkin tutumlar, öğrencilerin geçen sene elde ettikleri yılsonu başarı puanına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Her iki durumda da fark, puan ortalaması 85-100 olanlar lehinedir. Ayrıca özerk öğrenme düzeyi, başarı ortalaması 0-44 arasında yer alan öğrencilerde oldukça düşük düzeydedir. Bu durum başarının bağımsız çalışma ve öğrenmeyi öğrenme becerisi ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde okulunu seven öğrencilerin başarıya ulaşma konusunda daha avantajlı olduğu düşünülmektedir.

6. Katılımcıların Algıladıkları Ebeveyn Tutumları ile Özerk Öğrenme Düzeyleri ve Okula İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki Durumu Sonuçları

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin özerk öğrenme düzeyleri ve okula ilişkin tutumları, algıladıkları ebeveyn tutumuna göre farklılık göstermekte midir? sorusuna ilişkin sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Özerk Öğrenme ve Okula İlişkin Tutumların İlişkisi

	Sınıf Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	p	FARK
Özerk Öğrenme Düzeyi	İlgili	911	44,37	9,04	,000*	İlgili>İlgisiz İlgili>Baskıcı-Otor.
	İlgisiz	63	39,22	9,46		
	Baskıcı-Otoriter	176	41,12	9,81		
	Total	1150	43,59	9,31		
Okula İlişkin Tutum	İlgili	911	82,05	15,44	,000*	İlgili>İlgisiz İlgili>Baskıcı-Otor.
	İlgisiz	63	68,61	18,53		
	Baskıcı-Otoriter	176	70,03	16,91		
	Total	1150	79,48	16,62		

Tablo 6’da görüldüğü üzere hem özerk öğrenme düzeyleri hem de okula ilişkin tutumlar, öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir. Her iki durumda da fark, ilgili anne-babalar lehinedir. Bu durum anne babaların çocuklarıyla kurduğu ilişkinin kalitesinin bağımsız öğrenmede ve okula yönelik pozitif algılar geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir.

7. Katılımcıların Teknoloji Kullanımı ile Özerk Öğrenme Düzeyleri ve Okula İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki Durumu Sonuçları

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin özerk öğrenme düzeyleri ve okula ilişkin tutumları, teknoloji kullanım sürelerine göre farklılık göstermekte midir? sorusuna ilişkin sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Teknoloji Kullanım Süresi ile Özerk Öğrenme ve Okula İlişkin Tutumların İlişkisi

	Sınıf Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	p	FARK
Özerk Öğrenme Düzeyi	Çok Az	111	44,35	12,32	,000*	Çok Az>Çok Fazla Az>Fazla Az>Çok Fazla Fazla>Çok Fazla
	Az	418	45,37	9,00		
	Fazla	485	42,94	8,04		
	Çok Fazla	136	39,81	10,28		
	Total	1150	43,59	9,31		
Okula İlişkin Tutum	Çok Az	111	82,45	17,21	,000*	Çok Az>Fazla Çok Az>Çok Fazla Az>Fazla Az>Çok Fazla Fazla>Çok Fazla
	Az	418	84,06	14,22		
	Fazla	485	77,00	16,54		
	Çok Fazla	136	71,76	18,68		
	Total	1150	79,48	16,62		

Tablo 7’de görüldüğü üzere hem özerk öğrenme düzeyleri hem de okula ilişkin tutumlar, öğrencilerin teknoloji kullanım süresine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Her iki durumda da fark, kullanım

süresini az ve çok az olarak niteleyenler lehinedir. Bu durum süre kontrolü ve düzenli kullanım olmaksızın gerçekleşen teknoloji kullanımının özerk öğrenmeyi ve okula ilişkin tutumu olumsuz etkilediği yönünde değerlendirilebilir. Çünkü kullanım süresinin artışı, öğrenmede ve okula yönelik olumlu hisler geliştirmede olumsuz bir görüntü ortaya koymaktadır. Bu sonucun zamanı verimli kontrol edememe ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

8. Özerk Öğrenme ile Okula İlişkin Tutum Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Dair Sonuçlar

Özerk öğrenme ile okula ilişkin tutum arasındaki ilişkiyel duruma yönelik Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Özerk Öğrenme ile Okula İlişkin Tutum Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

	Özerk Öğrenme	Okula İlişkin Tutum
Özerk Öğrenme	1 1150	,426** ,000 1150
Okula İlişkin Tutum	,426** ,000 1150	1 1150

Tablo 8 incelendiğinde görülen ilişki durumu şu şekildedir; özerk öğrenme düzeyi ile okula ilişkin tutum arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler ($r=,426$; $p=,000$) bulunmaktadır. Diğer bir deyişle okula ilişkin olumlu tutumlar arttıkça özerk öğrenme düzeyi artmakta; özerk öğrenme düzeyi arttıkça okula ilişkin olumlu tutumlar artmaktadır.

9. İl Merkezi ve İlçeler Bazında Yapılan Değerlendirme

Yapılan araştırma kapsamında il merkezinde eğitimine devam eden öğrencilerle ilçelerde eğitimine devam eden öğrencilerin özerk öğrenme düzeyleri ve okula ilişkin tutumları karşılaştırılmıştır. Yapılan değerlendirme, ilçelerin kendi içinde ve il merkezi ile ilçeler arasında anlamlı farklılık bulunmadığı yönünde olmuştur.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ortaokul ve lise öğrencilerinin özerk öğrenme ve okula ilişkin tutumlarının incelenmesi araştırması sonucunda öğrencilerin öğrenme alışkanlıkları ve okula yönelik algılarına ilişkin önemli bulgulara ulaşılmıştır. Özellikle başarının, özerk öğrenme ve okula ilişkin tutumlarla ilişkisi bağlamında ortaya koyulan anlamlı sonuç, akademik başarının artırılması yönünde çözüm fikirlerini işaret etmektedir. Öğrencilerin içten denetimli ve istekli ders çalışma alışkanlığı edinmesi ve bunu sürdürmesi, verimli ders çalışma tekniklerini göz önünde bulundurması ve okula dair ilgili olmasının başarıda etkili olduğu düşünülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda bağımsız öğrenmenin, sınıf rehberlik hizmetlerinde ve okulun rehberlik çalışmalarında temel alınması, okulu sevdirecek ve olumlu bakış açısını geliştirebilecek etkinliklere öncelik verilmesi önemli görülmektedir.

Araştırma bulgularında ifade edilen okul kademesi ve sınıf düzeyinin ilerlemesi ile birlikte gerek özerk öğrenme düzeylerinde gerekse okula ilişkin tutumlarda düşüş yaşanması durumu yaşla birlikte ortaya çıkan gelişimsel bir durum olabilir. Özellikle ergenlik döneminin getirdiği değişimlerle ve yetişkin olma yolunda yaşanan gelişimsel krizlerle etkili baş edilmesi önemli bir gerekliliktir. Ortaöğretim döneminde özerk öğrenme becerisi ve okula ilişkin olumlu tutumda yaşanan gerileme üniversite giriş sınavları için tedirgin edici bir durumdur. Kariyer ve akademik gelişim anlamında lise döneminde yaşanan krizlerin yönetilememesi yaşamsal olarak ciddi aksaklıklar yaşanmasına sebebiyet vermektedir. Bu nedenle ergenlik dönemi özelinde akademik gelişimi ve okula aidiyeti geliştirici faaliyetlere öncelik verilmesi önemli görülmektedir. Bu kapsamda “okul çekiciliği” kavramına odaklanmak, okulu öğrenciler için ihtiyaç hissedilir ve sevilir bir ortam haline getirmek gerekmektedir. Bu kapsamda sosyal, sportif, kültürel, sanatsal etkinlikler geliştirilmesi, okulun yönetiminde öğrencilere söz hakkı tanınması ve aileyi de kapsayacak organizasyonlar üretilmesi faydalı olabilir.

Diğer yandan aile ile ilgili ortaya koyulan bulgular beklendik fakat önemli sonuçlar göstermektedir. İlgili ebeveynlerin çocuklarının hem özerk öğrenme noktasında hem de okula ilişkin olumlu tutum noktasında gelişme gösterdiği tespit edilmiştir. Baskıcı ve otoriter tutumların da ilgisiz tutuma kıyasla daha faydalı sonuçlar verdiği bulunmuştur. Bu durum tercih edilmemesi gereken bir tutumun bile ilgisizlikten daha yararlı olduğunu göstermesi bakımından değerlidir. Bu nedenle anne babaların okula ilişkin sorumluluklarda aktif olması, öğrencinin sosyal-duygusal, akademik ve kariyer gelişimi ile ilgili destekleyici bir tarz benimsemesi ve okul ile işbirliği içinde sürece katkı vermesi gerekmektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen diğer önemli bir sonuç, teknolojinin sınırsız kullanımının özerk öğrenme düzeylerini ve okula ilişkin olumlu tutumları olumsuz etkilediği yönündedir. Teknolojiyi fazla kullandığını ifade eden öğrencilerin özerk öğrenme düzeyleri ve okula yönelik tutumları, az kullandığını ifade edenlere göre daha düşük çıkmıştır. Bu durumun zaman yönetimindeki zorlanmalar ve sorumlulukların yerine getirilmemesi bağlamında ortaya çıktığı düşünülmektedir. Önceliklerini planlamada sorun yaşayan bireylerin gelişimsel görevlerini yerine getirmede zorlanması tahmin edilebilir bir durumdur. Bu kapsamda zaman yönetimi, serbest zamanların planlanması, bağımlılıkla mücadele ve internet okuryazarlığı konularında eğitim verilmesi faydalı olacaktır. Teknoloji kullanımı ile ilgili sınırlar oluşturma konusunda aile ile işbirliği yapılması önemli görülmektedir. Dikkat çekici bir bulgu ise teknolojiyi az kullananların özerk öğrenme ve okula ilişkin pozitif tutumlarının, çok az kullandığını ifade edenlere göre yüksek çıkmasıdır. Bu sonuç, interneti hiç kullanmamanın ya da teknolojisiz bir yaşamın çözüm olmadığını göstermektedir. Burada gözden kaçırılmaması gereken husus düzenli, sağlıklı ve destekleyici bir teknoloji kullanımının gerekliliğidir.

Araştırma sonuçları genel itibarıyla değerlendirildiğinde okul başarısı için bağımsız öğrenme alışkanlığının gelişmiş olması ve okula ilişkin olumlu tutumlara sahip olunması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Özellikle pandemi süreci sonrasında öğrencilerin yaşadığı zorlanmaların okul desteği ile çözülebileceği düşüncesinden hareketle okullarımızda kapsamlı çalışmalar yapılması gerekli görülmektedir. Öğrenciler için ders çalışma metotları, öğrenme stilleri ve motivasyon gibi akademik konuların yanı sıra sosyal ve duygusal gelişimini destekleyici okul etkinlikleri, turnuvalar ve gezilere öncelik verilmesi faydalı olacaktır. Bunların yanında ailelerin, öğrencinin eğitim hayatına katılımı başarı için önemli bir gerekliliktir. Bu konuda ailelerle çalışma yapılması, küçük grup eğitimleri oluşturulması, toplu etkinlikler düzenlenmesi ve velinin okula desteğini teşvik edici imkanlar yaratılması yararlı olacaktır. Tüm bunlarla birlikte öğrencilerin istemeden, motive olmadan ve ihtiyaç hissetmeden başarılı olması beklenmemektedir. Bu noktada öğrenci görüşmeleri yapılması ve akran temelli çalışmalar yürütülmesi, başarı için gerekli hususları vurgulama noktasında gerekli görülmektedir. Ayrıca Isparta ili yerel hedefi için belirlenen “okul başarısını artırma” konusunda hazırlanan içeriklerden faydalanılması, öğrenci, öğretmen ve aile çalışmalarının planlanmasında faydalı olabilir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, A. (2012). Okula ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(40), 30-45.
- Adıgüzel, A. ve Karadaş, H. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının devamsızlık ve okul başarıları arasındaki ilişki. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 49-66.
- Arslan, S. ve Yurdakul, C. (2015). Özerk öğrenme ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve geçerlilik çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(39), 565-569.
- Çetinkaya, B., Gülaçtı, F. ve Çiftçi, Z. (2019). Lise öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(20), 1-14.
- Madran, F. (2020). *Lise Öğrencilerinin Almanca öğrenmede özerk öğrenme düzeylerinin, motivasyonlarının ve öğrenme stillerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yurdakul, C. (2016). *Özerk öğrenme ve yaşam boyu öğrenme arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.